

Mgr. Ľubica Kollárová

Identita a jazyk dvoch hlavných etnických zložiek novozéland- skej spoločnosti Maori a Pakeha

Oponentský posudok na dizertačnú prácu vypracovala:

Mgr. Martina Bucková, PhD.

Ľubica Kollárová sa podujala vo svojej práci spracovať skutočne originálnu tému. V Čechách i na Slovensku ju možno zaradiť k priekopníckym, hoci na Slovensku vzniklo niekoľko diplomových prác a dizertačná práca, ktoré sa venovali čiastkovým témam týkajúcim sa polynézskych kultúr, tradičných náboženských predstáv, či mytológie.

Cieľom predloženej práce je, ako uvádza autorka, poukázať na proces formovania etnickej a kultúrnej identity, vzájomných vzťahov a stereotypov na príklade rozboru novozélandskej spoločnosti a jej dvoch hlavných sociálnych zložiek, pôvodných obyvateľov polynézskeho pôvodu Maori a prisťahovalcov európskeho pôvodu Pakeha. Autorka špecifikuje zmeny, ktorými novozélandská spoločnosť prešla od pádu kolonializmu po súčasnosť. Snaží sa poukázať na to, čo znamená v tejto spoločnosti „byť Maori“, „byť Pakeha“, či „byť Novozélandčan“. Hoci Novozélandčania deklarujú etnickú rovnoprávnosť, realita je iná.

Dizertačná práca vychádza z literatúry, no jej najpodstatnejšou časťou je materiál, ktorý doktorandka získala počas študijného pobytu na Department of Maori Studies, University of Auckland.

Práca je logicky rozdelená do štyroch hlavných kapitol, v ktorých oboznamuje čitateľa s etnickou a kultúrnou identitou Maori a Pakeha, rozoberá etnické vzťahy na Novom Zélande a nemalú pozornosť venuje úlohe jazyka Maori pri formovaní etnickej a kultúrnej identity na Novom Zélande, ktorý sa v roku 1987 stal štátom oficiálne uznaným jazykom popri angličtine. V záverečnej kapitole načrtáva budúcnosť tejto bikultúrnej krajiny.

Autorka sa vo svojej práci zamerala na vývoj etnickej identity za posledných štyridsať rokov a z tohto dôvodu si aj volila vzorku svojich respondentov vo veku od 20-65 rokov. Na práci oceňujem najmä skutočnosť, že nebola zostavená len na základe

štúdia vedeckej a odbornej literatúry, ale jej základom je materiál získaný priamym dlhodobým terénnym výskumom, ktorý tu realizovala počas niekoľkých mesiacov. Pri terénnom výskume pracovala pomocou vopred pripraveného dotazníka. Oceňujem aj začlenenie prepisu autentických výpovedí respondentov do textu práce, vďaka ktorému sú zreteľné medzigeneračné rozdiely v nazeraní na sebaidentifikáciu, hodnoty, stereotypy a pohľad na oživenie a šírenie tradičného jazyka maori.

Od príchodu prvých európskych usadlíkov na Nový Zéland bola tradičná kultúra utláčaná do pozadia, rapídne upadala znalosť maorijského jazyka a dochádzalo k miešaniu pôvodného obyvateľstva s novousadlíkmi. V 60. rokoch 20. storočia však prichádza k zmene. Prelomovým sa stal rok 1961, kedy prijala novozélandská vláda zákon o rasových vzťahoch, v ktorom bol deklarovaný negatívny postoj k prevládajúcej asimilačnej politike. Bol prijatý nový politický koncept tzv. integrácie, ktorým boli kultúrne zrovnoprávnené obe etniká. Táto politika podporila formovanie maorijskej identity založenej na revitalizácii kultúry. V 70. rokoch 20. storočia veľkou mierou prispelo k revitalizácii maorijskej kultúry zakladanie materských škôlok a škôl, kde sa deti učili po maorijsky, pretože mnohé maorijské rodiny už svoj tradičný jazyk neovládali, alebo len čiastočne. Od tohto obdobia revitalizácia maorijskej kultúry a jazyka neustále pokračuje.

Ako uvádza sama autorka, úlohou dizertačnej práce bolo zaznamenať a identifikovať pojem etnickej a kultúrnej identity v súčasnej novozélandskej spoločnosti a zaznamenať spoločenské procesy, ktoré ju podmienili. Odpovede na tieto otázky sa pokúsila nájsť pomocou rozhovorov s oboma etnikami, kde sa zameriavala najmä na otázky osobnej identity, vnímania etnických vzťahov na Novom Zélande, pohľad na jazyk a názor na bikultúrny koncept prezentácie sa novozélandskej spoločnosti. K záverom jej práce patrí poznatok, že etnická identifikácia na Novom Zélande v súčasnom chápaní je u oboch hlavných zložiek určovaná povedomím o svojich predkoch. U Maoriiov to znamená povedomie o predkovi z čias príchodu Maoriiov na Nový Zéland. Vzhľadom na to, že na Novom Zélande, ale aj v celej Polynézii sa kládol veľký dôraz na genealógie, v mnohých rodinách sú znalosti o ich pôvode veľmi presné. U Pakeha je to povedomie o predkovi z čias kolonizácie. Bežným javom v tejto spoločnosti však bolo miešanie oboch etník a tak prichádza k viacnásobnej etnickej identite. Mnohí Moriovia sa cítia

byť zároveň Maorijmi aj Pakeha a identifikujú sa ako Novozélandčania. V identifikácii Maoriov zohráva významnú úlohu maorijský jazyk. Jeho znalosť sa najmä u mladých Maoriov hodnotí veľmi kladne a neustále narastá počet Novozélandčanov ovládajúcich tento jazyk.

Na záver možno konštatovať, že Lubica Kollárová splnila ciele, ktoré si v úvode práce stanovila. Za mierny nedostatok považujem občasné preklepy, netradičnú úpravu formátu textu, ktorý je posunutý príliš doprava, tiež by som uprednostnila skloňovať pomenovanie Pakeha, rovnako ako Maori.

Napriek týmto nedostatkom, považujem prácu za veľmi kvalitnú a prínosnú. Splňa všetky požiadavky, ktoré vyžaduje dizertačná práca a preto ju odporúčam na obhajobu.

26. 5. 2010